

گزارش چهاردهمین نشست خبری ترجمان دانش

اطلاعات تماس واحد ترجمان دانش: ۰۲۴۳۳۰۱۴۱۰۸، ایمیل: sborji@zums.ac.ir

عنوان نشست خبری :

بررسی فراوانی دلایل عدم استفاده سالمندان از مراقبت های ادغام یافته سالمندی در مراکز جامع سلامت شهر زنجان سال ۱۴۰۲

تاریخ برگزاری چهاردهمین نشست خبری ۱۴۰۳/۴/۱۸

لینک خبری وب دا

<https://webda.zums.ac.ir/ZiP>

لینک خبرگزاری ایسنا:

isna.ir/xdRvrS

در راستای توسعه رویکرد ترجمان دانش و کاربرد نتایج حاصل از تحقیقات حوزه سلامت در دانشگاه های علوم پزشکی کشور، به منظور افزایش آگاهی ذینفعان پژوهش اعم از مدیران، متخصصین و مردم، سیزدهمین نشست خبری ترجمان دانش برای حداقل ۱۰ درصد از طرح های خاتمه یافته دانشگاه با حضور اصحاب رسانه های چاپی و الکترونیک، اساتید حوزه مربوطه و دانشجویان در تاریخ ۱۴۰۳/۴/۱۸ در سالن جلسات کتابخانه مرکزی برگزار گردید.

مجری:

آقای دکتر جلال حجازی، مدیر اطلاع رسانی پزشکی و منابع علمی

سرکار خانم سمیرا برجی ، کارشناس ترجمان دانش

سخنران:

سرکار خانم دکتر اعظم ملکی، استادیار بهداشت باروری (پژوهش محور) malekia@zums.ac.ir

سرکار خانم رحیمه حسین خانی، کارشناس مامایی r.hoseinkhani97@gmail.com

اصحاب رسانه :

سرکار خانم سودابه باقری

نام و نام خانوادگی مجری اصلی طرح :

سرکارخانم دکتر اعظم ملکی، استادیار بهداشت باروری

نام و نام خانوادگی همکار طرح :

سرکارخانم رحیمه حسین خانی

تاریخ اتمام طرح:

1403/1/25

نوع مخاطب طرح:

سیاست گذاران درمانی

پیام پژوهش:

علیرغم توسعه مراکز جامع سلامت ، متأسفانه تعداد سالمندان مراجعه کننده ساکن در شهر زنجان در حد انتظار نمی باشد. با توجه به این که یکی از اقدامات اولیه در پاسخگویی به نیازهای مراجعین شناسایی دلایل عدم استقبال آنان از دریافت خدمات است لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین فراوانی دلایل عدم استفاده سالمندان از مراقبت های ادغام یافته سالمندی در مراکز جامع سلامت شهر زنجان سال ۱۴۰۲ انجام شد. که نتایج شامل طیف وسیعی از دلایل، از جمله دلایل فردی و خانوادگی، ساختار فیزیکی مراکز بهداشتی و نیروی انسانی، کیفیت خدمات و دسترسی به امکانات و در نهایت عدم هماهنگی خدمات ارائه شده با نیازهای سالمندان می باشد . همچنین متغیرهای تحصیلات، وضعیت تاهل، شغل، وضعیت اقتصادی خانواده و وضعیت سلامت سالمند به عنوان فاکتورهای مهمی در پیش بینی استفاده از خدمات سالمندی می باشند که در برنامه ریزی برای ارتقای کیفیت و کمیت خدمات سالمندی می تواند مد نظر برنامه ریزان قرار گیرد.

استفاده‌ی سالمندان زنجان از خدمات بهداشتی، کمتر از حد انتظار است

علی‌رغم توسعه‌ی مراکز جامع سلامت که انجام مراقبت‌های بهداشتی دوره‌ی سالمندی را در کنار سایر خدمات ارائه می‌کنند، سالمندان شهر زنجان اقبال چندانی به این مراقبت‌ها نشان نمی‌دهند.

پایگاه خبری وبدا-زنجان، بررسی فراوانی دلایل عدم استفاده‌ی سالمندان از مراقبت‌های ادغام یافته‌ی سالمندی در مراکز جامع سلامت شهر زنجان در سال ۱۴۰۲، عنوان طرحی بود که در نشست خبری ترجمان دانش روز دوشنبه ۱۸ تیر ارائه شد.

رحیمه حسین‌خانی مجری این طرح، کارشناس مامایی و کارشناس مسئول سلامت میانسالان و سالمندان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی زنجان در توضیح ضرورت انجام این مطالعه اظهار کرد: به علت افزایش امید به زندگی و در نتیجه افزایش مدت بقا در دوره سالمندی و سقوط نرخ باروری در سه دهه اخیر، ایران وارد منحصر به فردترین شتاب سالمندی شده و این موضوع زنگ خطری را به صدا درآورده است که زیرساخت‌های لازم برای برآورده کردن خدمات مورد نیاز حجم انبوه سالمندانی که طی سال‌های آتی خواهیم داشت، فراهم شود. وی با بیان اینکه سالمندی با مشکلات مختلف جسمی و روحی همراه است، افزود: قطعاً اگر توانمندسازی سالمندان برای خودمراقبتی انجام نشود و خدمات بهداشتی لازم در اختیار آنان قرار نگیرد، هزینه‌های قابل توجهی به آنان و جامعه تحمیل خواهد شد.

حسین‌خانی به اجرای ۲ برنامه در اداره سلامت سالمندان وزارت بهداشت اعم از مراقبت‌های ادغام یافته دوره سالمندی و همچنین خودمراقبتی و آموزش شیوه زندگی سالم اشاره کرد و گفت: هدف از اجرای این ۲ برنامه، تبدیل

دوره‌ی سالمندی به یک دوره‌ی پویا و فعال با بیماری‌ها و ناتوانی‌های کمتر است. وی در خصوص مراقبت‌های ادغام یافته دوره سالمندی، اظهار کرد: این مراقبت‌ها در قالب بسته‌های خدمتی شامل خدمات پیشگیری از سکته‌های قلبی و مغزی از طریق خطرسنجی و غربالگری‌های دیابت و فشار خون و چربی خون، بررسی اختلالات تغذیه‌ای، ارزیابی احتمال سقوط و عدم تعادل، ارزیابی افسردگی، تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان سینه در زنان ۶۰ تا ۷۰ ساله و غربالگری سرطان روده بزرگ ارائه می‌شود. این پژوهشگر خاطرنشان کرد: با توسعه مراکز بهداشتی درمانی در طرح تحول سلامت و پوشش همگانی خدمات سلامت در همه‌ی نقاط کشور، این انتظار وجود داشت که حجم بالایی از خدمات ادغام یافته دوره سالمندی به جمعیت هدف ارائه شود در حالی که آمار نشان می‌دهد اقبال چندانی از سوی سالمندان به این مراقبت‌ها نشان داده نمی‌شود.

سالمندان، اطلاع کافی از خدمات مراکز جامع سلامت ندارند.

در ادامه این نشست، دکتر اعظم ملکی، استادیار بهداشت باروری دانشگاه علوم پزشکی زنجان و همکار این طرح، به بیان نحوه‌ی اجرا و نتایج حاصل از اجرای طرح پرداخت و گفت: در این مطالعه، محیط پژوهش، همه‌ی مراکز جامع سلامت شهر زنجان بود و جامعه‌ی پژوهش، ۳۵۳ نفر از افراد بالای ۶۰ سال بودند که یا اصلاً از خدمات این مراکز استفاده نکرده بودند و یا طی یک سال اخیر، مراجعه‌ای به این مراکز نداشته‌اند. وی با بیان اینکه بر اساس این پژوهش، بیش از نیمی از افراد بالای ۶۰ سال که به طور کلی یا طی یک سال گذشته به مراکز جامع سلامت مراجعه‌ای نداشته‌اند، زن بودند و بیش از ۶۱ درصد آنان در گروه سنی ۶۰ تا ۶۵ سال قرار داشتند، افزود: نزدیک به نیمی از آنان بی‌سواد، متاهل و بیکار بودند و ۵۳ درصد از آنان در وضعیت اقتصادی متوسط قرار داشتند و وضعیت سلامتی خود را در حد خوب توصیف کرده و آگاه به زمان و مکان بودند و ارتباط کلامی خوبی داشتند. ملکی با اشاره به اینکه پژوهش انجام شده، با طراحی یک پرسشنامه استاندارد، به شناسایی دلایل عدم مراجعه جمعیت هدف به مراکز جامع سلامت پرداخته شده است، اظهار کرد: نتایج شامل طیف وسیعی از دلایل از جمله دلایل مربوط به اطلاع‌رسانی خدمات به سالمندان، دسترسی به امکانات یا اطلاعات بهداشتی از سایر منابع، دلایل فردی و خانوادگی، دلایل مربوط به کیفیت خدمات ارائه شده در مراکز جامع سلامت و ترجیح دریافت خدمات از بخش خصوصی بود. وی گفت: بیش از نیمی از افراد اصلاً نمی‌دانستند در مراکز جامع سلامت چه نوع خدماتی به سالمندان ارائه می‌شود و ۴۹ درصد اطلاعی از آدرس نزدیک‌ترین مرکز بهداشت به محل سکونت خود نداشتند. همچنین بیش از نیمی از آنان معتقد بودند اطلاعات بهداشتی را از فضای مجازی و رسانه‌ها کسب می‌کنند و تمایلی به دریافت خدمات از مراکز جامع سلامت نداشتند. ۶۲ درصد نیز به دلیل وجود افراد تحصیل کرده در خانواده خود و کسب اطلاعات لازم از آنان، از مراجعه به مراکز جامع سلامت امتناع می‌کردند.

این پژوهشگر با بیان اینکه ۴۴ درصد از جمعیت هدف این پژوهش از تجهیزات اولیه‌ی پزشکی مثل ترازو، فشارسنج،

گلوکومتر و ...برخوردار بودند و اعتقاد داشتند با وجود این تجهیزات نیازی به مراجعه به مراکز جامع سلامت ندارند، افزود: ۵۸ درصد افراد مورد مطالعه، تمایل به خوددرمانی و استفاده از طب سنتی داشتند و از این رو تمایلی به مراجعه به مراکز جامع سلامت نداشتند. ۴۸ درصد به دلیل مشکلات جسمانی متعدد قادر به مراجعه نبودند و ۵۳ درصد، علاوه بر مشکلات جسمانی نیاز به یک همراه برای آدرس‌یابی و جابجایی داشتند. وی با اشاره به اینکه ۸۵ درصد سالمندان به علت وجود مشکلات متعدد در خانواده، مراجعه‌ی خود به مراکز جامع سلامت را در پایین‌ترین اولویت قرار داده بودند، اظهار کرد: بخش عمده‌ای از جمعیت هدف، کیفیت ارائه خدمات از نظر رفتار و برخورد نیروی انسانی را مطلوب توصیف کرده بودند و درصد قابل توجهی نامناسب بودن فضای فیزیکی مراکز برای تردد سالمندان از جمله داشتن پله‌های زیاد و نبود مسیر برای عبور ویلچر را دلیل عدم مراجعه‌ی خود عنوان کرده بودند.

ملکی خاطرنشان کرد: شلوغ بودن مراکز به دلیل ارائه‌ی خدمات بهداشتی به سایر گروه‌های سنی، قرار گرفتن در صف انتظار برای ویزیت پزشک، نامناسب بودن زمان ویزیت پزشک و تلاقی آن با ساعت کاری اعضای خانواده‌ی سالمند که باعث می‌شود کسی نتواند سالمند را برای مراجعه به مرکز همراهی کند، از دیگر دلایل عنوان شده در این مصاحبه‌ها بود.

وی با بیان اینکه ۲۸ درصد سالمندان، استفاده از خدمات بخش خصوصی را به دلیل سرعت بیشتر و کیفیت بالاتر ارائه‌ی خدمات، به مراکز دولتی ترجیح می‌دادند، گفت: طبق پژوهش انجام شده، عدم هماهنگی نوع خدمات با نیازهای سالمندان باعث شده حتی افرادی که از نظر تحصیلات و وضعیت اقتصادی در سطح پایینی قرار دارند نیز برای دریافت خدمات به بخش خصوصی مراجعه کنند. ملکی، گام بعدی این مطالعه را طراحی مداخلاتی برای بهبود وضعیت خطرناک سالمندی عنوان کرد و افزود: پیش‌بینی می‌شود با این مداخلات، ابعاد مختلف کیفیت و اثرگذاری خدمات و در کنار آن کمیت خدمات افزایش یابد.

مطالعه و پژوهش در حوزه سالمندان ضروری است

دکتر جلال حجازی مدیر اطلاع‌رسانی پزشکی و منابع علمی دانشگاه علوم پزشکی زنجان، با اشاره به شیب تند سالمندی در کشور، عمده مسائل و معضلات سیستم بهداشتی در سال‌های آینده را مربوط به این گروه سنی دانست و بر ضرورت مطالعه و پژوهش در این حوزه تاکید کرد. وی با اشاره به عدم وجود نظام ارجاع خدمات پزشکی در کشور، اظهار کرد: وقتی شهروندان به راحتی می‌توانند با پرداخت مبلغ ناچیزی در کلینیک‌های دولتی توسط پزشکان متخصص و فوق تخصص ویزیت شوند، پزشک عمومی و مراکز جامع سلامت را بی‌اهمیت تلقی می‌کنند و این باعث ازدحام در کلینیک‌های تخصصی و خلوت شدن مراکز جامع سلامت می‌شود. حجازی افزود: به نظر می‌رسد استقرار نظام ارجاع خدمات پزشکی و مراجعه بیماران به مراکز بهداشتی و درمانی بر طبق سلسله مراتب، می‌تواند راهگشا باشد چراکه در این صورت شهروندان خدماتی متناسب با سطح نیاز خود دریافت می‌کنند. گفتنی است سلسله نشست‌های خبری ترجمان دانش با رویکرد بهره‌مندی عموم مردم و همچنین مدیران و سیاستگذاران حوزه سلامت از تجارب پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی برگزار می‌شود.

گردآورنده: خانم سمیرا برجی، کارشناس اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی